

Wetenschappelijk fundament van 150 jaar

Gemeentewaterleidingen Amsterdam (of Waterleidingbedrijf Amsterdam zoals de naam sinds begin juli luidt) is vanouds een wetenschappelijk georiënteerd bedrijf. Landsadvocaat en literator mr. Jacob van Lennep constateerde halverwege de vorige eeuw dat het drinkwater in zijn landgoed in de duinen veel beter smaakte dan het water in Amsterdam en ontwikkelde ideeën over een betere drinkwatervoorziening voor de hoofdstad. Met het tappunt bij de Willemspoort (de huidige Haarlemmerpoort), waar duinwater voor één cent per emmer werd verkocht, startte hij dan ook een private onderneming en het eerste waterleidingbedrijf van Nederland. Pas in 1896 nam de gemeente het bedrijf over. Sindsdien is het een gemeentelijk nutsbedrijf. Anderen kwamen en fuseerden. Het waterbedrijf in Amsterdam bleef het enige gemeentelijke waterleidingbedrijf van Nederland.

Zoals gezegd startte Van Lennep met een wetenschappelijk onderbouwd plan, maar ook nadat het eerste water was geleverd, bleef onderzoek een belangrijke activiteit van het bedrijf. Ir. J. Pennink, directeur van Gemeentewaterleidingen van 1900 tot 1916, had een diepe belangstelling voor het waterleidingvak en voerde buitengewoon elegante stromingsproeven uit met behulp van aquariumbakken, gevuld met zand en koolstof, waardoor hij melk en inkt liet stromen.

Veel belangrijke ontwikkelingen in de waterleidingsector hadden hun oorsprong in onderzoek bij Gemeentewaterleidingen. Zo ontwikkelde dr.ir. Ton Graveland er de korrelreactor voor de ontharding van het water en legde prof.dr.ir. Leendert Huisman de hydrologische basis voor de grote infiltratiegebieden in de duinen. Hij wees ook vele

lichtingen Delftse TU-studenten de weg naar een boeiende bedrijfstak.

GWA bood hen en anderen steeds een goede onderzoeksomgeving, onder meer omdat het over vele decennia grote hoeveelheden gegevens verzamelde. Jan Willem Kooiman (één van de voormalige GWA'ers die nu bij Kiwa Water Research werkt) vond er bijvoorbeeld een ladekast met 80 jaar meetgegevens, waarmee hij zijn stromingsmodel voor brak en zout water in de duinen kon ijken. Dankzij zorgvuldigheid en grondigheid in het verleden kon het bedrijf zo goed onderbouwd in de toekomst kijken.

GWA was begin jaren tachtig ook één van de eerste bedrijven die chloor uitbande na de ontdekking van de schadelijke bijproducten van chlorering. Verder stond het bedrijf aan de oorsprong van de Nederlandse

ecohydrologie door als één van de eerste bedrijven een ecooloog in dienst te nemen. De samenwerkingsinitiatieven met de gezamenlijke Dienst Waterbeheer en Riolerings van de gemeente Amsterdam en het hoogheemraadschap Amstel, Gooi en Vecht zijn opnieuw een voorbeeld van de vooruitstrevende aanpak van GWA.

Het krachtige eigen R&D-programma is ook vandaag de dag belangrijk voor GWA zelf én voor de hele drinkwatersector. Diverse vormen van samenwerking met universiteiten en instituten spelen daarbij een belangrijke rol.

Ook met Kiwa Water Research is de relatie intensief, zelfs zo intensief dat de band persoonlijke vormen aanneemt. Jan Hofman is nu bij GWA én bij Kiwa Water Research in dienst om onderzoek te verrichten naar membraanfiltratie en via zijn persoon afstemming van de onderzoeksprogramma's in de breedte te realiseren. Kennis krijgt immers pas waarde als je er iets mee doet. Kiwa Water Research, het kennisinstituut van de Nederlandse waterbedrijven en Vewin, waardeert de intensieve en vruchtbare samenwerking met GWA en GWA'ers zeer en feliciteert hen van harte met het 150-jarige jubileum. ☛

Ron van Megen (directeur)
Hans van Dijk (wetenschappelijk directeur)
Kiwa Water Research

Foto: Kiwa/VEWIN-archief

Festiviteiten in het jubileumjaar

Op 12 december viert Amsterdam officieel het 150-jarig bestaan van de eerste drinkwatervoorziening in Nederland. In dit jubileumjaar worden tal van activiteiten georganiseerd, zoals een landelijk voetbaltoernooi voor waterbedrijven, een waterleidingloop en een expositie over het 150-jarig bestaan van de Amsterdamse Waterleidingduinen. Ook is het oudste waterleidinggebouw van Nederland, pompstation 1853, dit jaar grondig gerenoveerd.

- t/m 16 november: tijdelijke kunstmanifestatie in de Amsterdamse Waterleidingduinen - een kunstwandelpad met hedendaagse kunst, geïnspireerd door het duingebied en het water
- 4 september: feestelijke opening van het nieuwe hoofdkantoor
- 17 oktober: introductie van het interactieve lespakket over waterproblematiek in Nederland en Suriname: 'Watersteden' (aardrijkskunde, bovenbouw HAVO/VWO)
- 12 december: officiële viering van het jubileum, tevens opening van de expositie '150 jaar drinkwater voor Amsterdam' in de Hortus Botanicus (t/m 11 januari 2004)
- 17 december: themamiddag '150 jaar Amsterdamse Waterleidingduinen'

Voor meer informatie over de activiteiten: (020) 553 63 94.